

P-1601100102030700 Seat No. _____

M. A. (Sem. III) (CBCS) Examination

May / June - 2018

Sanskrit : CCT-07

(Unseen, Essay and Meghaduta)

(Common Paper for 2015 and 2016)

(New Course)

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

१ नीचेनाभिंथी कोष्ठपक्ष अेकनो अनुवाह करो : १४
1 Translate any one of the following : 14

(9) तां च श्रुत्वा पार्श्वस्थितां महादेवीमुत्सारितपरिजनो जगाद । देवि, तरुणीभूता वत्सा राज्यश्रीः । एतदीया गुणवत्तेव क्षणमपि हृदयान्नापयाति मे चिन्ता । यौवनारम्भ एव च कन्यकानामिन्धनीभवन्ति पितरः सन्तापानलस्य । हृदयमन्धकारयति मे दिवसमिव पयोधरोन्नतिरस्याः । केनापि कृता धर्म्या नाभिमता मे स्थितिरियं यदङ्गसम्भूतान्यङ्कलालितान्यपरित्याज्यान्यपत्यकान्यकाण्ड एवागत्यासंस्तुतैर्नीयन्ते । एतानि तानि खल्वङ्कनस्थानानि संसारस्य । सेयं सर्वाभिभाविनी शोकाग्नेर्दाहशक्तिर्यदपत्यत्वे समानेऽपि जातायां दुहितरि दूयन्ते सन्तः । एतदर्थं जन्मकाल एव कन्यकाभ्यः प्रयच्छन्ति सलिलमश्रुभिः साधवः । एतद्भयादकृतदारपरिग्रहाः परिहृतगृहवसतयः शून्यान्यरण्यान्यधिशेरते मुनयः । को हि नाम सहेत सचेतनो विरहमपत्यानाम् यथा यथा समापतन्ति दूता वराणां वराकी लज्जमानेन चिन्ता तथा तथा नितरां प्रविशति मे हृदयम् । किं क्रियते ? तथापि गृहगतैरनुगन्तव्या एव लोकवृत्तयः ।

(2) कश्चिद्वीरवरो नाम राजपुत्रः कुतश्चिद्देशादागत्य राजद्वारमुपगम्य प्रतीहारमुवाच । “अहं तावद्वर्त्तर्त्थी राजपुत्रः, मां राजदर्शनं कारय ।” ततस्तेनाऽसौ राजदर्शनं कारितो ब्रूते । “देव, यदि मया सेवकेन प्रयोजनमस्ति, तदास्मद्वर्त्तनं क्रियताम् ।” राजा शूद्रक उवाच । “कं ते वर्त्तनम् ?” वीरवरो ब्रूते । “प्रत्यहं सुवर्णपञ्चशतानि देहि ।” राजोवाच । “का ते सामग्री ?” वीरवरो ब्रूते । “द्वौ बाहू, तृतीयश्च खड्गः ।” नैनच्छक्यमिति राज्ञः वचनं श्रुत्वा स प्रणम्य चलितः । अथ मन्त्रिभिरुक्तम् । “देव, दिनचतुष्टयस्य वर्त्तनं दत्त्वा ज्ञायतामस्य स्वरूपं, किमुपयुक्तोऽयमेतावद् वर्त्तनं गृह्णाति, अनुपयुक्तो वेति ।” ततो मन्त्रिवचनादाटूय वीरवराय ताम्बूलं दत्त्वा पञ्चशतानि सुवर्णानि दत्तानि । तदर्थं वीरवरेण देवेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो दत्तम् । स्थितस्यार्थं दुःखितेभ्यः । तदघशिष्टं भोज्यविलासव्ययेन । एतत्सर्वं नित्यकृत्यं कृत्वा राजद्वारमर्हर्निशं खड्गपाणिः सेवते ।

- ૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનો અનુવાદ કરો : ૧૪
- 2 Translate any **two** of the following verses : 14
- (૧) ધર્મ પ્રવ્રજિતસ્તપઃ પ્રચલિતં સત્યં દૂરે ગતં
પૃથ્વી મન્દફલા નરાઃ કપટિનશ્ચિત્તં ચ શાઠ્યોર્જિતમ્ ।
રાજાનોઽર્થપરા ન રક્ષણપરાઃ પુત્રાઃ પિતુદ્વેષિણઃ
સાધુઃ સીદતિ દુર્જનઃ પ્રભવતિ પ્રાપ્તે કલૌ યુગે ॥
- (૨) હંસો વિભાતિ નલિનીદલપુઞ્જમધ્યે
સિંહો વિભાતિ ગિરિગહ્વરકન્દરાસુ ।
જાત્યો વિભાતિ તુરગો રણયુદ્ધમધ્યે
વિદ્વાન્ વિભાતિ પુરુષેષુ વિચક્ષણેષુ ॥
- (૩) કો વીરસ્ય મનસ્વિનઃ સ્વવિષયઃ કો વા વિદેશઃ સ્મૃતો
યં દેશં શ્રયતે તમેવ કુરુતે બાહુપ્રતાપાર્જિતમ્ ।
યદ્દંઘ્રાનખલાઙ્ગુલ પ્રહરણઃ સિંહો વનં ગાહતે
તસ્મિન્નેવ હતદ્વિપેન્દ્ર રુધિરૈસ્તૃષ્ણાં છિનત્યાત્મનઃ ।
- (૪) ધનેન કિં યો ન દદાતિ નાઽશ્નુતે
બલેન કિં યશ્ચ રિપૂન્ન બાધતે ।
શ્રુતેન કિં યો ન ચ ધર્મમાચરેત્
કિમાત્મના યો ન જિતેન્દ્રિયો ભવેત્ ॥

- ૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ એકનો સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો : ૧૪
- 3 Translate into Sanskrit any **one** of the following : 14
- (૧) માનવી મૃત્યુથી ભય પામે છે. તેને મરવું ગમતું નથી. તેને સદાને માટે જીવવાની ઈચ્છા છે. અહીંથી જ તત્ત્વજ્ઞાનનો આરંભ થાય છે. તત્ત્વજ્ઞાન આ બધી બાબતોમાં રહસ્યોની શોધ કરે છે અને અન્વેષણ કરે છે તે બુલંદ અવાજે ઘોષણા કરે છે, “હે માનવ ! મૃત્યુથી ભય પામ નહિ ! મૃત્યુની પેલી પાર શાશ્વત ધામ છે, તે જ બ્રહ્મ છે. તે તમારા હૃદયની ગુફામાં વસતો અન્તરાત્મા છે. તમારા હૃદયને શુદ્ધ કરજો અને આ શુદ્ધ અજરામર, અવિકારી આત્માનું ધ્યાન ધરજો આથી તમે અમૃતત્વને પ્રાપ્ત કરશો.”
- (1) Man is afraid of death. He does not want to die. He wants to live for ever. This is the starting point of philosophy. Philosophy enquires and investigates the inner meaning of all this. It boldly proclaims, "O man ! do not be afraid of death. There is an immortal abode beyond death. That is Brahman. That is your own self that dwells in the chambers of your heart. Purify your heart and meditate on this pure, immortal, changeless self. You will attain immortality.

(૨) દુષ્યન્ત નામનો રાજા એક વખત શિકાર કરવા માટે વનમાં ગયો. રથ લઈને તેના અમાત્યો અને અશ્વો લઈને તેના સૈનિકો તેની પાછળ ગયા. તે જંગલમાં તેણે ઘણાં પશુઓને હણી નાખ્યાં. ત્યાં ઝડપથી દોડતા કોઈ એક મૃગની પાછળ તે દોડ્યો. રસ્તામાં તેણે કણ્વ ઋષિનો આશ્રમ જોયો. તપોધનને માન આપવા માટે તે રાજા તે આશ્રમમાં ગયો. ત્યાં તે ઋષિની પાલિતા પુત્રી શકુન્તલાએ તેનું સ્વાગત કર્યું. તેની યુવાની અને સૌન્દર્યથી આકર્ષાયેલો તે રાજા તે સુંદરીના પ્રેમમાં પડ્યો. ગાન્ધર્વ વિધિથી તેની સાથે લગ્ન કરીને તે રાજધાનીમાં પાછો ફર્યો.

(2) Once upon a time, a king name Dushyanta went to a forest for hunting. His minister with chariots and soldiers with horses followed him. He hunted many beats in the forest. There he ran after a deer running speedily. On the way he saw the holy hermitage of sage kanva. For honouring the ascetic the king went to his hermitage. There Shakuntala, the adopted daughter of sage welcomed him. Attracted by her youth and beauty the king fell in love with that beautiful girl. After having married her by Gandharva rite, the king returned to his capital.

૪ નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પર સંસ્કૃતમાં નિબંધ લખો : ૧૪

4 Write an essay in Sanskrit on any one of the following : 14

(૧) રમ્યા રામાયણી કથા

(૨) આચાર: પરમો ધર્મ:

(૩) કવિકુલગુરુકાલિદાસ:

(૪) કારુણ્યં ભવભૂતિરેવ તનુતે

(૫) સ્વામિવિવેકાનન્દ:

૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકો પર મલ્લિનાથ અનુસાર સંસ્કૃતમાં વ્યાખ્યા લખો : ૧૪

5 Write commentary in Sanskrit according to Mallinath on any two of the following verses : 14

(૧) તસ્મિન્નદ્રૌ કત્તિચિદબલાવિપ્રયુક્ત: સ કામી

નીત્વા માસાન્કનકવલયભ્રંશરિક્તપ્રકોષ્ઠ: ।

આષાઢસ્ય પ્રથમદિવસે મેઘમાશ્વિષ્ટસાનું

વપ્રક્રીડાપરિણતગજપ્રેક્ષણીયં દદર્શ ॥

- (२) धूमज्योतिः सलिलमरुतां सन्निपातः क्व मेघः
सन्देशार्थाः क्व पटुकरणैः प्राणिभिः प्रापणीयाः ।
इत्यौत्सुक्यादपरिगणयन् गुह्यकस्तं ययाचे
कार्मारता हि प्रकृतिकृपणाश्चेतनाचेतनेषु ॥
- (३) मन्दं मन्दं नुदति पवनश्चानुकूलो यथा त्वां
वामश्चायं नदति मधुरं चातकस्ते सगन्धः ।
गर्भाधानक्षणपरिचयान्नूनामाबद्धमालाः
सेविष्यन्ते नयनसुभगं खे भवन्तं बलाकाः ॥
- (४) स्थित्वा तस्मिन्वनचरवधूभुक्तकुञ्जे मुहूर्तं
तोयोत्सर्गद्रुततरगतिस्तत्परं वर्त्म तीर्णः ।
रेवां द्रक्ष्यस्युपलविषमे विन्ध्यपादे विशीर्णां
भक्तिच्छेदैरिव विरचितां भूतिमङ्गे गजस्य ॥
-